

۳۰ مایس ۱۹۱۸

صافی : ۴۶

ایکڑھی جلد

تیکلی محبو

ادبيات مصاحبه لری

اسکي استانبول وشاعرلرمز

اسکي شاعرلرمز، خاری حیاتک کوزهللککریه لایقیدیلر؛ اولنرک کندی روحلرینه جورلیش کوزلرینی جذباچون طبیعت چوق فونکلر مسعهلر کوسترمهلی، عشرت مجلسلرینه جلوه‌آه اوله‌جی کوشه‌لره حسنک بوتون شرابی دوکه‌لیدی. غزللری قایه‌لمکه‌لور دهلدره ایچی دانه‌سه بکزر جرعه‌لر آریان اورند وریادل ذوقپرستلر، مشیرمدرده قوشوشان روزکاری‌نیلرک فریادینه بکزه‌دیکی‌اچون، غروبک آتشین رنگلرینه‌ده شراب دالغاجلرندن آلدنیدی اچون سوده‌لردی. تصویرینه اوزون‌بئتر تخصیص ایندکری سرو وشهدادلر، مطلقا، دلبرک اندامنه بکزه‌مه‌لیدی.

اسکي شاعرلرمز، فاتحک سوکلی مصاحبی‌روسلی احمد یاشادن باشلاهرق، تورک روحتک یارادیندی بره‌الی شیری ترنه‌ باشلادیلر؛ بعضیلری غزل و قصیده‌لرده استانبولک سیرهلری، عالی بنالری، بوستانلری ترسم ایندیلر؛ بعضیلری «شهرانکیزلر یازدیلر؛ حتی «لطیف» کبی صنعتکار ناثزلده اولنک کوزهللککری تصویرده‌سأله‌لوحصر ایندیلر. اگر بوکون دده‌لرینک نه‌قدر بدیع‌مه‌رور اولدینک آکلامق ایستنه‌قدنرشان بر متبع چقاق اولورسه، بوتون اوکی وشیقه‌ره استناد ایندک، استانبولک هردورده‌کی کوزهللککری آیری آیری میدانه چقاره‌بیلیر. سرائی شاعرلری دکل علی‌العاده دستانچیلر بیله استانبولک عاسننه حیران قالارق بر چوق بیسیط، صمیمی دستنلره حساری ترم اینشلر، بزه اولورده‌برچوق محصولر ابراقشدر.

یکسرایک یاپیلمه‌سی، یزاسلی مورخ‌قیرتوولوس قدر شاعر احمد یاشادینک متحسین ایتدی: روسه‌نک اوغولنلر چشمه ساریلری داهه‌لر بئیکنده دکلرکه‌لر برابر «اختیار کشیش» ک قیورنیللر انکلرنده روحاً بر «اصفهان»، بر «هرات» حیاتی کچیرن احمد یاشا، ولی نعمتک یکی سرائیه تاریخ سولک شرفی بشقه‌سه‌نه‌براقمازدی:

اول سروهک دیوارکه نقش ایله‌ی نقاش
تقیه اولنمه یازاردی آکا طوبا
اول سرو دلایله‌ه هوادار در آب
کیم دوشدی بو قصر آغایه‌ی نیرو و نیا
شادیلر کچر عمر کبی تازه و خرم
اول سوکه سرائیکده همیشه اولور اجرا
کومری بیا شیرت جلاب روان بخش
یاهرلین کاشندی (کاشاندی) چنان باغی اسفا
بو حوضی یا چشمه‌ خورشید جهانتاب
بو فرش می یا جام جهان بین مجلا
دولاب اولور آشفته‌ بستان سرائیک
یاشلر دوکون ناله‌ قیور واله و شیدا

یکی سرائیک انشاسنی پوازون قصیده‌سبله تسعید ایندن احمد یاشادن سوکرا، سلطان جک ندیم‌ومداحی سیرورلی «سعدی» استانبول اچون یازدینک ساده بر قصیده‌ده شهرک بوتون کوزهللککری برر برر آکلاتیر:

شهر استانبولک عالده کوزلر کانیدر
دنیانک عارفلی قنده مصر ثانیدر
أولری ذات‌الارم مسجدلری ذات‌العاد
صورتی هر برینک رشک بهار مانیدر
مسجد اقصا آياصوفیه‌سیدر کویا
ملک میدان سعادت داخی آت میدانیدر
جامع سلطانک رشک جنت فردوسدر
چرخ اطلس قبه‌سیدر ساق عرش ارکانیدر
بو محارنلرک هر سیدر یاپامش شهرده
حشر اولنجه باقی قالیر کرچه عالم فانیدر
بخر عثمان چورمه‌سنده اوچ یانندن در محیط

اورته‌ده کندیمی داخی آدمک عمانیدر
آفرین بزازلر بازارنه کیم سانیلر
هرزمان برت کهرشک یوسف کغانیدر
هرکه صف صفت کورسه بازاریه ایله حامی دیر
آفرین اول شهریاره کیم بو شهرستانیدر
عبرین بودر هوا لطفتن آنده میوه‌لر
آبی روح افزا چومیدر میلری ریغانیدر
یاده‌کلر کنکنک رنگنه باقی کیم شیشه‌ده
آلدلر باقی‌میزی صانکیم کورکچین قانیدر

شاعر «عینی» نلک استانبول اچون یازدینک شرقی، سعیدین داهه آت صنعتکارانه اولغه برابر داهه مفتونانه‌در: «کاشانک رونق آجاق استانبولده اولدینک» سولیلن شاعر، «بو شهرک طوبراق و جاموره یاپیلغه برابر چنک یا آتنده یا اوستنده اولدینک» آکلاتیر: «شهرک هر طرفده عالی‌قصرلر یاپیلوب جنته بکزه‌نیلدیکبی، هر طرفک ارباب علم و کمال ایله طولدینک، جمه کولری عغللرده خوش الحان حافظلرک قرآن اووقودلرینی، غلظه‌یه کچنلرک یاده و خویان ایله مست و مستغرق اولاجنک» سافدلانه بر ادا ایله آکلاتان «عینی» دن سوکرا، تاجی زاده جعفر چایی، استانبولک بلکه‌لک کوزلر فتحنامه‌سی یازان بو فاضل صنعتکار، «هوسنامه» عنوانی متنویسنده «بازید ولی» دوری استانبولی ماهر، بر رسم کبی بر رنک و حیات برصورتده ترسم ایدر: فاتح جامع و مدیره‌لری، استانبول سرائیلری، آياصوفیه‌ی جامی، کغدخانه‌ی میرمه‌سی، سورلرک داخلی و خارجی، خلاصه‌ه دور استانبولک بر چوق منظره‌لری «هوسنامه» ده کوزوله‌بیلیر. «بووک، کولکلکی آغاجلرک بر بریلر معافقه ایدر کبی قارشیلاشمه‌سی، ال اله طوبقان سروشدادلر اوزنندن چیلغین روزکارک سکیده‌ره‌ک کچمه‌سی، چنلر آراسنده آقان قان رنکیده ایرماغه سوکود دهلرینک دوشمه‌سی، خلاصه طبیعتک بوتون بو لوحه‌لری جعفر چلکی‌ماهر، فرجه‌سبله‌عادتا جالانیر.

استانبولی‌لک چوق سوهن شاعرلردن بریده، طاشلیجلی ییجی بکدرک «شاه وکدا» سنده استانبول قلمه‌سی عجبه‌ تصویر ایدر: «استانبول بر ماه پیکردرکه سوزدن کوموش خنجر قوشانیر؛ بخر ایشینه کیرمش، فقط دریا اونک دیزیه چیغماشدر. شاره‌لرک هر بری مصنع و مومورد» قورشون‌تورونلی قیبلر یلکن آهش کبیلری خاطرلانیر. «

ییجی بکدن سوکرا برچوق شاعرلر، مثیلری، قصیده‌لری، غزللریله کوزهل استانبولی مدح و تحیل ایندیلر. جامعلر، سرائیلر و یالماغه سیرلر، اسکي دیوانلر مژده اعتنا ایله تصویر ایندلشدر. «نقی» معاصرلرنده، یالماغه احمد ثالث شاعرلرنده استانبولک لک اکابر و برستکار قصیده‌لرینه تصادف ایندیلر: «بو شهرستانلرک کبی‌متل و یوادر» هر آگاه‌کبه‌کیاره نجم ملکی قدادور «دیه‌جک قدر حرارت و غلیان کوسرتن «ندیم» استانبولی «خورشید درخشان ایله

استانبولکرمز، طبیعت قارشو بو قدر لایقیدولان روحلری، اسکي استانبولک اسانوی کوزهللککری قارشینده بوسبوتون بارد قالامادی: اسکي تورک فاعلری کبی کوزلرنده یکی اقلیلرک نه‌ایسز خیالی طووشان ایکینسی سلطان محمد، مظفر وحشمتی اوردوسنک‌باشنده یزاسنک اوکون کورمه‌سی‌باش‌تخمه کیرتیمه، اوکا ظفر قصیده‌لری سولیلن شاعرلر بو لاهوق یلده‌ده‌یجیل ایندیلر. اساساً اودورک بوتون قهرمان تورکری و طبیعی هرکسندن داهه‌فضاه شاعرلر، بوبلده‌ه اوزون‌سنلردن بری آشناوروحاً مشتاق ایندیلر؛ نیلور صوق کتارنده، صریح‌وطوبتیه قییلرنده غزللر، تورکولر انشاد ایندن صنعتکارلرمز، عشرت بخاریله دومالانان کوزلرنده چوق دغه کوزهل یزاسنک‌خیالی کورورلردی. حتی برچوقلری آناتولی حصارینک زمرد تپهلرندن استانبولک شفاف ساسنی کورمشلر، بو‌نازک قویو شیل ساحل‌سولرنه امید و تحسیرلری دوکشدری. سنسولرله سوسلو سواقلری، کنیش میدانلری، موزاییقلره دولو کلیسایله بوتون غنایی پادشاهلرینک رؤیاسنه کیرن بو شهری، هیچ کیمسه، بلکه یزاسن کیمداری بیله، تورکلکه یاپانچی کورموردی: روحانی بر اشارتله اسلامه موعود اولان استانبول، داهه فتح ایدیلهدن اول، تورک یوردینک معنوی بر پارچه‌سی دیمکدی.

فاتحک استانبولک آت زمان سوکرا استانبول بوتون معناسبله بر تورک و مسلمان شهری اولدی: یر بر یوکه‌لن‌مناره‌لردن آتشلارلی بوتون معصیتلری بیقیاان رحمت دالغاسلری طاشیور، شپید تره‌لرنده یانان قندیلر اذان‌ساریلرهم آهکک صالابوردی... یاشاش یاشاش شهرک هر طرفی جملر، ترپلر، کاشاشلر، سرائیلری دولدی: واسکی یزاسن بر یوزندن‌سپینه‌ره‌لک‌اونک‌برینه، داهه کوزل و صنعتکارانه بر تورک شیری قائم اولدی.

طاریلا بچ امتا لئز بر ایچی به بکزه میخ ؟ او دور
شاعر لرنیک نظرنده آرتق اصفهان کی اگ عنعنوی
حسان مقررلی بیه استایوله قیاس ایدله من. سعد آباد
شاعر لرنین سوکرا « شیخ غالب » که حتی اندزونی
فاضل « و واصف » بکلر کتر قیاری بو خصوصه نه قدر
رنکین و معنی داردر ! بالخاصه « شیخ غالب » ده
سلیم ثالث دورنیک سربازی ، مهتاب عالمی ،
چراغانا کتنبه لری پر نرک و حیات اولاری کو رولور ...

* *

جنک سانجاقی آجده قاری زمان قارشیلرنده هیچ
بر قونک دایامعدنی قهرمان وفدا کار دده لرمن ،
حیا نکه یوتون ذوقلرنیک کدیش برصورتده استفاده
ایده نکه قدر بدیع کار و بدایع پرست ایدیلر . ملی
روحی غالب ایندی کیم ششوم زمانلر اناسلنده ،
دده لرمن قانلر هر شی کی ، کوزه لیکه و حیات
قاری تنجس اولوق قابیلندنده محروم قالمشوق :
روح نکه حدودلر دارالمشوق
یاواش یاواش هر ساحده او یاندینی شو صوک مسعود
زمانلر مده ، آرتق قایر نکه اسکینی کی کینشله دیکینی
دویوروز . یوکون جنک میدا لرنده او یاندینی کو سترن
ملی روح ، یارن علمده ، صنعتده ، ادبیاتده ،
موسیقیده خارقه لری یارانه حق و اسکی استابونک
الی کوزه لیکینی اصل او نسل یوتون وسعتله حسن
ایده بیه چک !

معصوم و هیجانی قایلرک بویوک « فاع » ی الهیلر
و نظارله تجیل ایندکاری شو مبارک کونده ، اسکی
تورک استابونک نصل بدینی بر خاقه اولدینی
آکاتلق ایچون یازیلان شو سطرلر ، جانا ق قلعه
شیدلرنیک عزیز خاطرله لرکی تکرار یاشانق ایچون
نه مسعود بروسیله در : تورک وجدانی ، یوتون معنوی
وارلنک نشانی و یادکاری اولان بوشهرک لاهوتی
کوزه لیکینی او قدر درین حسن ایتمش اولسه ،
دشمنلرک دیمیر و آتش قاصیرغه لری قارشیشنده ،
عصرلرک کورمدیکی و تصور ایده مدیکی قدر علوی
بر قهرمانلق اهرای قوره بیلمیدی ؟

۱۳۳۲ مابین

کوبرینی زاده محمد نواز

* *

اونو تونلار صحیفه

مربع

شهر اعظم کیم بناسی کرچه ماء و میلنده در
یا آنک اوستنده در جنت به خود آلتند در
بو خیر کیم سوله بیه هم ظاهر و باطنده در
رونی بوکاشانک شهر قسطنطنیه در

کرماله سلطان محمد ذوالفقار حیدری
مثل خیردر کساد ایده بودی کشوری
دیر مالکیر نطفه کادیکه فلکدر دلبری
رونی بوکاشانک شهر قسطنطنیه در

مثل دنیادر آنک اینجده کی جامه لری
زین اولور هر جمعه کون حفاظ ایله محفلری

کوشه برکوشه پراولشد جهان کامللری
رونی بوکاشانک شهر قسطنطنیه در

ایکی عالم کورمکی فکر ایدر ایسه ک جانه
وارقلاتا شهرینه دریایی کچ سیرانه
باهوده عمری نوش ایت باددی خوابله
رونی بوکاشانک شهر قسطنطنیه در

شمله صالده زین اوسته ماه انجمن
ترکس رعنا بتر خاک اوزره هرکوشه چن
دیر زبان جانه سوسن بوکفتاری چون
رونی بوکاشانک شهر قسطنطنیه در

فتح ایدوب سلطان محمد آنده چون جا ایلهدی
قصر عالیلر یاپوب فردوس اعلا ایلهدی
دکمهش ای عینی بر غلمان و حورا ایلهدی
رونی بوکاشانک شهر قسطنطنیه در

عربی

* *

اونو تونلار صحیفه

مربع فانی زیارت

هرکوشه سنده دهرک نام بقاشانک
شایسته در دینیه عالم سنک مزارک .
قالکد جهانده بر آنک هر آنک اولدی بدور ،
ملک ازلدی کویا تختکده همجوارک ،

سنک اوپادشکه بوات نخبیه
امصار بخشکدر ، بخار یادکارک ،
میدان حرثی قیلک سن تختکده شوکت
لشکردی هپ سلسله اتباع ی شیارک .

سن جسم ایلک قنایاب ، اول روح جاودانی
دوشدک جدا سن اما ، باقی در اشتیارک .
ایندک موحیدیه ملک جهادی مفتوح ،
صلح اولدی آنده جاری فرمان فیضیارک .
ماضی او برده غیب آکندة حضورک ،
آتی اواره مظلم آماده کذارک .

توحید ایدی هرامک اسلام ایله اتایی
برلشدی اول اوغورده علمکله اقتدارک .

پیت خدایه قوشش جاهک مظاف اسلام
طلورمش باشکده بکلر برقوم تریه دارک .

طاقتده متجلیدر هپ بنات معنی
اسرار لمزلدن مصنوع اولان بودارک .

بر مقصد ایدردی سیف و قلم نوجه ،
احکامه او یاردی قانونی روز کارک .

ششیر قوتنده حمله کدی لرزه بخشا ،
معجزدی مثل خامه ششیر خدعه کارک .

اوقشاردی زلف یاری تدبیر عادلانه
چارباردی فکر خصمه تقریر دلشکارک .

هر شاهه بویه طالع یارالماز ای شهنشه
نادرکاری نظیری برویله شهریارک :

بردم یوزک کولجه عالم بهار اولوردی ،
مثل کسوف هر جا ظاهر دی اغبرارک .
بو قدر سنک غریبک ای نیر معالی ،
وارشعله دهادن بیکنجم تابدارک .

برجمع سیاست بولدک عقوله چسبان ،
تابان افقنندن اجزای نارمارک .

ازواج مؤمنیندر انجم قدر مشاعل
بالای تربیکنن تنویر ایدر کنارک .

سن عرق فتندک ای آتش جلادت ،
سوندک نهایت امانرق اولدی هر شیارک .

مهد وجودی اولدک بر جوق نوادرک سن ،
خاککدن اولدی نایت اسبابی کارزارک .

بر بیلدر برمدی نیرکد پیوسته قهر خاکه ،
بر برح حق نادر ایرمش کوکده منارک .

باب نیجای سنسک ای فاع ایلمن فتح
مفتاح یابدی آتینچی جذبر کوارک .

هر دم سکا آجیدر ابواب عرش رحمت
تر به کدر الکعلیلی فتح ایندی بیک دیارک .

کو ستردیک معالی اهرامدر مسلسل ،
کهارلر عموماً بایین احتضارک .

پروردکاره ناطق بنیاد سر بندی ،
سافارک انده تابوت پروقارک .

ایستاییکده اولسون دشمنله یاریکدل ،
دوران ایدی رقیبک ، القایدی نکارک .

تختکد کیمیدی بر دم تحقیق قیامه ،
ایلر رکوعه دعوت علوی مزارک .

هر کون ایدرک احیا برشته جلوه عقل
بیوش حالتکدی ارکان هوشیارک !

حالا دخی عتو کد سرخسیدر کچیلن
سیل دموع برله محصور اولان جدارک .

آغوش مادرین خاک وطن اعزدر ،
آکدن دهامزن بر نوردر غبارک .

سر پیجه قضا دن فریق ایدی دمنده ،
ذیل رضای حارمش بازوی ذی مدارک .

تیرتوردی سجده کاهک اولدجه سن جبین سای
حالا کایر زمیندن تکبیر راززارک .

هر عزمک ایلمه شدی تفسیر آیت حق ،
ظاهر دی ناصیه کده آتاری چاربارک .

سیاره وطندر آردنجه پیک خوارک
ایلر طواف هر سور و فتح کارک .

سن یاندیغک دوشکده بستر دی کاه طوب
مولوفان خون و آتش کلزار نوبهارک .

ایلر بودم باشکده لیل و نهار مانند
تشکیل نور و ظلمت سایه ک ایله چنارک .

قیلش طلوع بردن کوزلر بو اغلاهی
برورددر جسم دستار خون دئارک .

قهار منتقمین هیچ قلمادی محافات
سننن بزیارلر خوف ، اخذات کلوب دئارک .

آجیدر سکا جناحان جانا سرمدت ،
ایتدی آتی دراغوش جان جهان سیارک .
اجر عظمی وصف قیدنده حامد ای شاه ،
قیل یونوائی سن عفو اولر کنه هاکارک .
مدحکده شاعرانه الهاملر کرکدر ،
تعریف برده پیتور عرشه چقان کارک .

« الهام وطن » دن

عبدالرحمن هادی